

Bron: De Arme Krant van Nederland, jaargang 20, nr 1

Op bezoek bij staatssecretaris Jetta Klijnsma

In gesprek over Actiepunten

Op 30 januari jl. ging een kleine delegatie vrouwen op bezoek bij Jetta Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Onderwerp van gesprek was 'de arbeidsmarktpositie van vrouwen met een minimuminkomen'. Het bezoek vond plaats op uitnodiging van de staatssecretaris en vloeide voort uit de [Actiepunten](#) die geformuleerd waren door de deelnemers aan het symposium dat AKN/EVA in september 2013 organiseerde rond het thema 'Hoe komt zij vooruit?' De delegatie stond onder leiding van Nel de Boer, tot voor kort stafmedewerker van AKN/EVA. Zij doet verslag.

Betrokkenheid van staatssecretaris

De werkgroep had een brief met de Actiepunten gestuurd naar fracties in de Tweede Kamer, de Commissie Sociale Zaken en de ministeries van SZW en OCW. Vaak levert dat een ontvangstbevestiging op, soms vergezeld van de mededeling dat het betreffende onderwerp 'zal worden meegenomen in de beraadslagingen'. Jetta Klijnsma had de moeite genomen om uitvoerig inhoudelijk te reageren op de Actiepunten en besloot haar brief met de mededeling dat zij graag met ons verder wilde praten over de arbeidsmarktpositie van vrouwen met een minimuminkomen. Hoewel er de nodige kanttekeningen geplaatst konden worden bij de reactie van de staatssecretaris, hadden wij waardering voor de betrokkenheid die zij toonde bij het onderwerp. En we waren blij met de gelegenheid om over dit belangrijke thema verder in gesprek te gaan en toe te lichten waar voor vrouwen op het minimum de knelpunten zitten, als zij hun situatie willen verbeteren.

Met een aantal vrouwen en organisaties die betrokken waren geweest bij het opstellen van de Actiepunten bereidden wij het gesprek met de staatssecretaris voor. Stuk voor stuk vrouwen en organisaties die 'met de voeten in de modder staan' en dagelijks geconfronteerd worden met problemen die vrouwen met een minimuminkomen ondervinden. Naast ondergetekende waren dat Kristel Doorakkers van Emancipatiecentrum Feniks in Tilburg, Annemiek de Jong van Steunpunt Studerende Moeders en Tineke van der Kraan van FNV Vrouwenbond.

Het is best goed geregeld'

Kijkend naar de reactie van de staatssecretaris op de Actiepunten, concludeerden we dat zij een belangrijke rol zag weggelegd voor klantmanagers bij gemeenten als het gaat om 'individueel maatwerk' bij het zoeken naar een plek op de arbeidsmarkt. Ook vindt zij dat gemeenten in de Wet Werk en Bijstand over een aantal instrumenten beschikken die het mogelijk maken initiatieven en inspanningen van bijstandsgerechtigden te waarderen en te stimuleren. Zij onderschrijft onze stelling dat zorg- en opvoedingsarbeid een belangrijke voorwaarde is voor het functioneren van de economie en stelt "dat goede kinderopvang de combinatie van zorg en betaald werk faciliteert en dat het noodzakelijk is als overheid daarvoor de randvoorwaarden te creëren". Ook hier ziet zij een taak voor gemeenten. Over opleidingskansen voor vrouwen is Klijsma positief: iedereen die geen startkwalificatie heeft kan, ongeacht haar leeftijd, onderwijs op MBO-niveau volgen, op kosten van de staat. In alleenstaande moeders wordt heel veel geïnvesteerd in de vorm van studiefinanciering plus éénoudertoeslag. Volgens de staatssecretaris is het niet nodig om, zoals wij bepleiten in één van de actiepunten, de studiekosten kwijt te schelden. Over het tegen elkaar inwerken van beleid en regelgeving van verschillende ministeries zegt zij "vanzelfsprekend bereid te zijn om samen met de bewindslieden van OCW naar dat beleid en die regelgeving te kijken". "Ik sta voor signalen hierover open, maar op dit moment zijn zulke knelpunten mij niet bekend." Concluderend merkt Klijsma dan ook op naar aanleiding van het laatste Actiepunt: "Ik juich de ambitie van vrouwen om hun situatie en perspectief te verbeteren van harte toe en realiseer mij tegelijkertijd dat de combinatie zorg en scholing, zeker voor vrouwen met een minimuminkomen, veel inspanning en doorzettingsvermogen vraagt. Maar, zoals gezegd, ligt m.b.t. veel zaken die vrouwen kunnen ondersteunen de opdracht en de bevoegdheid daartoe bij gemeenten. En ook meen ik dat er waarschijnlijk meer mogelijkheden zijn voor scholing of voor een beroep op ondersteuning door gemeenten dan wordt aangenomen. Daarom zie ik geen directe aanleiding voor het instellen van zo'n taskforce."

Uitvoeringspraktijk naast theoretische regelgeving

Nadat we kennis genomen hadden van de reactie van de staatssecretaris, concludeerden we dat duidelijk is dat we wederzijds het beste willen voor vrouwen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt en dat daar ook hard aan gewerkt wordt, maar dat de resultaten daarvan nog steeds bedroevend slecht zijn. En dat het dus in ons beider belang is, van overheid en belangenorganisaties, dat we samen nadenken over hoe het resultaat van alle inspanningen vergroot kan worden. We besloten dat als insteek voor het gesprek te nemen. Daarbij vonden we het belangrijk om aan de hand van concrete voorbeelden te laten zien waar het spaak loopt voor vrouwen. Hoe beleid en regelgeving, ook als ze bedoeld zijn om mensen vooruit te helpen, juist als barrière en belemmering kunnen werken. Hoe ambtenaren bij gemeenten niet altijd de ruimte die de wet biedt kennen of willen gebruiken. En daardoor mensen tegenwerken in plaats van hen te stimuleren en te ondersteunen. En hoe in de praktijk wel degelijk verschillende soorten regelgeving tegen elkaar inwerken.

Suggesties voor verbeteringen

Maar we wilden niet alleen de problemen laten zien, we wilden ook suggesties aandragen voor concrete maatregelen die kunnen helpen de benoemde problemen op te lossen. Daarom hebben we de staatssecretaris het volgende voorgesteld:

1. Reserveer een percentage van armoedegelden voor alleenstaande ouders in de bijstand, zodat zij kunnen studeren en een startkwalificatie behalen, bijvoorbeeld door opleidingskosten te vergoeden en studeren met behoud van uitkering mogelijk te maken.
2. De startkwalificatie zou omhoog moeten naar MBO-4 niveau, zodat vrouwen daadwerkelijk de kans krijgen om financieel zelfstandig te worden
3. Inventariseer hoe verschillende gemeenten omgaan met onderwijswensen van laagopgeleide vrouwen: Heeft de gemeente er beleid op ontwikkeld? Wat houdt maatwerk in per gemeente?
4. Onderzoek hoe verschillende gemeenten omgaan met vergoeding van (aanvullende) kosten kinderopvang.
5. Inventariseer hoe gemeenten omgaan met de instrumenten die de WWB toestaat om initiatieven van bijstandsgerechtigden te waarderen en te stimuleren.

Niet voor de Bühne

De ontvangst bij Jetta Klijnsma was hartelijk. We hebben haar aan de hand van een reeks verzamelde praktijkvoorbeelden laten zien hoe haar optimistische visie botst op de vaak weerbarstige praktijk van alledag in gemeenten. Het stelde ons teleur dat de staatssecretaris de neiging had om gedetailleerd op die specifieke gevallen in te gaan. Daarmee leek zij niet te willen zien hoe die specifieke cases onderdeel uitmaken van een groter geheel en staan voor een terugkerend beeld van landelijke regelgeving die stukloopt op gemeentelijke uitvoering. We hebben de praktijkvoorbeelden op het ministerie achtergelaten en gezegd dat we de staatssecretaris en haar medewerkers graag willen blijven voeden met dergelijke informatie. Ook de suggesties voor concrete verbetermaatregelen en voor nader onderzoek hebben we overhandigd. We zullen met belangstelling volgen wat de staatssecretaris ermee gaat doen. We kunnen ons niet voorstellen dat haar uitnodiging aan ons om met haar in gesprek te gaan over de arbeidmarktpositie van vrouwen met een minimuminkomen alleen 'voor de Bühne' was.

Nel de Boer

Actiepunten

Aan het eind van het symposium werden er een aantal actiepunten voorgesteld:

1. Om mensen duurzaam te laten uitstromen naar de arbeidsmarkt is maatwerk belangrijker dan 'work first' beleid. Voor vrouwen met een minimuminkomen kan dat vaak vertaald worden in 'study first' i.p.v. 'work first'.
2. Er moet een openlijke erkenning komen dat zorg en opvoedingsarbeid een belangrijke voorwaarde is voor het functioneren van de economie. Goede kinderopvang dient een basisvoorziening te zijn.

3. Investeer in scholing van vrouwen waarin nog nooit is geïnvesteerd. Dat wil zeggen: niet 'pleisters plakken, maar echt investeren'. Criteria hiervoor moeten ontwikkeld worden, bijvoorbeeld:

- Alleenstaande vrouwen en moeders zonder startkwalificatie (bijv. niet-afgeronde Mbo-opleiding of helemaal geen vervolgopleiding na voortgezet onderwijs)
- Ontwerp een knipkaart met onderwijsrechten voor vrouwen zonder startkwalificatie
- Bij het behalen van een mbo- of hbo-diploma naast alleenstaand ouderschap (= prestatie) wordt (een deel van) de studieschuld kwijtgescholden

4. Er moet een centrale landelijke website worden ingericht waarop vrouwen, vrouwenorganisaties en gemeenten elkaar informeren over 'best practices' en gevonden oplossingen voor problemen (onder de brengen bij de Directie Emancipatie / Ministerie OCW?)

5. Richt een Landelijke Taskforce op om deze actiepunten te realiseren.

Uit het publiek kwamen nog enkele opmerkingen en aanvullingen:

- Werken met behoud van uitkering betekent dat mensen ook rechten hebben.
- Beleid van verschillende ministeries kan tegen elkaar in werken. Daar moet naar gekeken worden. Ontschotting en bundeling is belangrijk.
- Bewustwording van waar je recht op hebt.
- Geef mensen in de bijstand alle mogelijke steun en hulp die ze vragen / nodig hebben.